

Aktuální právní otázky českého školství

Důsledky domácího násilí na civilní řízení

Obrysy školní psychologie

Rodina homo a heterosexuální

Rodina v českém právu

BT
FH

11|16

ROČNÍK PÁTÝ

MĚSÍČNÍK PRO PRÁVO, POLITIKU, EKONOMIKU A KULTURU

RODINNÉ LISTY

Ohniště Rodinných listů

Spravedlivé výživné – výživné a reverzní výživné

Ing. Veronika Mindlová, daňová poradkyně

Čím dál tím více lidí si v poslední době rozmýšlí, zdali jít do stavu manželského a případně zdali si pořídit potomka nebo ne. Ne náhodou jsou to zejména muži, kteří se tohoto stavu více obávají. Manželství začíná být přehnaným luxusem a pro mnohé dospělé přestává být potřebné, lidé si totiž dokáží poradit jinak a rodiče na potomky ve vyzptávání na svatbu pomalu rezignovali. V dnešní době přivést na svět nemanželské dítě už není takové stigma, jako tomu bylo dříve. Už jsme si zvykli na to, že se rodiče nemusí vždy jmenovat stejně, anebo že se jmenují stejně, ale nejsou ve svazku manželském (změna příjmení).

Rozvodovost se dle Českého statistického úřadu dlouhodobě pohybuje okolo 50 %, ¹⁾ a přestože rozchodovost nesezdaných párů žádnou oficiální statistiku nemá, můžeme i s velkou mírou pravděpodobnosti pro rozchodovost počítat se stejným nebo obdobným procentem jako u rozvodovosti. Výsledkem tedy je, že se každý druhý pár rozpadá a rodiče se, pokud se tak stane, musejí dohodnout, jak se o své potomky postarají.

Problémem výživného se dlouhodobě zabývám a svůj projekt jsem nazvala **reverzní výživné**. Je zaměřen proti diskriminaci druhého rodiče, jeho dětí a partnera. Partneri,

1) <https://goo.gl/cTmB3y>.

kteří neuspěli v jednom vztahu, zpravidla mají další vztahy a zakládají nové rodiny. Společnost se mění, legislativa a soudní praxe však v mnohých věcech zaostává. Současný systém v některých krajních případech pak opomíjí právo na výživné pro další vyživované osoby, zletilé i nezletilé, a někdy až urputně hájí práva a zajišťuje speciální ochranu pouze některých dětí a na další děti rodiče a jeho dalšího partnera nebere zřetel. Soudní řízení o stanovení nebo změně výživného trvá mnohdy i několik let. Z jedné strany je to zapříčiněno zdlouhavým dokazováním výše příjmů povinného a rovněž tak nadužíváním znaleckých posudků ve věcech, které se dají rozhodnout bez nich. Zatímco se ale výživné vymáhá poměrně rychle a účinně, naprosto opačně je tomu u vymáhání práva rodiče na styk s dítětem. To dokáže být mařeno ze strany rodiče, který má nezletilé dítě v péči i několik let a zpravidla bez trestu stanoveném soudem. Ve výsledku většinou musí soud konstatovat, že nezletilé dítě si na stav s jedním rodičem zvyklo a není v zájmu dítěte tento stav měnit. Čas tedy hraje velmi důležitou roli ve všech těchto opatrovnických sporech. Soudy jsou v tomto ohledu velmi pomalé. Jeden rok pro dítě v jeho životě pak znamená zásadní změnu.

Reverzní výživné se v tuto chvíli snaží o medializaci a zároveň rozprouzení veřejné diskuse na tato témata. Zároveň upozorňuje poslance, senátory, ministerstva, vládu, výbory na krajní situace v rodinném právu. Jednotlivé body, které reverzní výživné řeší, lze najít na facebookových stránkách Reverzní výživné – proti diskriminaci druhého rodiče, jeho dětí a partnera a internetových stránkách www.reverznivyzivne.cz. Jedná se o projekt, který se zabývá výhradně body souvisejícími s finanční stránkou opatrovnických sporů v rámci rodinného práva. Studie je zaměřena na několik hlavních bodů, konkrétně na:

- soudní praxi k předběžnému opatření na snížení výživného;
- problematiku a exekutorskou praxi při exekuci na výživné;
- trestní stíhání rodiče pro neplacení výživného v plné výši;
- zabavování řídičského oprávnění;
- úpravu výživného a doplatek výživného až 3 roky zpětně;
- soudy opomíjení dalších vyživovacích povinností rodiče;
- přednostní pohledávka a nepřednostní závazek u půjček na výživné;
- dluhovou past rodiny a finanční vtažení dalších členů domácnosti rodiče povinného;
- problematiku soudních znaleckých posudků;
- specializaci soudců a povinného vzdělávání a přezkoušování opatrovníků a soudců rodinného práva z ekonomického a daňového minima;
- užívání fiktivního příjmu pro stanovení výživného;
- rostoucí výživné, oboustranná vyživovací povinnost dětí a rodičů a jednostranná vyživovací povinnost rodiče ke zletilému;
- OSVČ – neuchopitelné pro stanovení výživného;
- enormní aktivitu u rodičů oprávněných inkasovat výživné („vymáhání výživného pro matky samoživitelky“) a neschopnost akce rodičů povinných k platbám;
- absenci oboustranné vyživovací povinnosti rodičů ke zletilému;
- podporu rodičů od státu – sleva na dani na děti po rozchodu.

V rámci tohoto článku bych se zaměřila na problematiku daňové úlevy na děti, kdy zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v § 35c uvádí: *Daňové zvýhodnění pro poplatníky daně z příjmů fyzických osob* umožňuje slevu na děti pro rok 2016 ve výši: 13 404 Kč ročně na jedno dítě, 17 004 Kč ročně na druhé dítě a 20 604 Kč ročně na třetí a každé další dítě. Daňové zvýhodnění se dá uplatnit formou snížení daňové povinnosti anebo formou tzv. daňového bonusu, kdy je částka až ve výši 60 300 Kč rodiči poukázána v hotovosti. Toto zvýhodnění si však může uplatnit rodič pokud: s ním žije dítě ve společné domácnosti, přičemž dočasný pobyt dítěte mimo domácnost nemá na uplatnění daňového zvýhodnění vliv (internát, studijní pobyt v zahraničí aj.), nebo pokud si vydělá alespoň šestinásobek minimální mzdy (tj. v roce 2016 – 9 900 Kč × 6 = 59 400 Kč v zaměstnání, podnikání, z pronájmu anebo z kapitálového majetku).

Úskalím je tedy společná domácnost s dítětem. Tu totiž tvoří páry po rozchodu, kdy je dítě soudně svěřeno do péče pouze jednomu rodiči, tj. nejedná se o střídavou ani společnou péči. V této situaci tvoří dítě společnou domácnost pouze s rodičem, jemuž je svěřeno do péče. Druhému rodiči vzniká povinnost platit výživné a právo pouze na styk s dítětem.

Příklad:

Rodiče – otec s hrubým příjmem 25 000 Kč;
– matka ukončila po 3 letech rodičovskou dovolenou s druhým dítětem a nastoupila do zaměstnání s hrubým příjmem 20 000 Kč.

Současně však dochází k rozpadu vztahu. Děti jsou svěřeny do péče matky a otcí je vyměřeno výživné ve výši 1/3 jeho dosavadního čistého příjmu. Přeskupení příjmu uvádí následující dvě tabulky:

Tabulka 1 – Čistý příjem domácnosti (před, v okamžiku rozchodu a po něm)

Tabulka 2 – Čistý příjem otce a matky (před, v okamžiku rozchodu a po něm)

Soudy vycházejí z příjmů doložených od zaměstnavatelů – ze mzdových listů. Z tohoto přehledu je jasný čistý příjem rodiče, ze kterého pak soud stanoví výživné na děti. Při dvou dětech se výživné velmi často pohybuje ve výši 1/3 čistého příjmu. Bohužel se mnohdy nebere zřetel na položky, ze kterých se mzdový list skládá. Jedná se o položky typu slevy na děti či slevy na manželku. Tu lze uplatnit pouze v ročním zúčtování a na mzdovém listě se projeví vratkou daně ve výši 24 840 Kč poukázanou v dubnové výplatě, nebo vratkou při podání daňového přiznání. Tyto položky po rozpadu vztahu zaniknou, nebo jsou přesunuty výhradně na stranu rodiče, který má děti v péči.

V našem případě otec neplatí matce jen výživné ve výši 7000 Kč, ale přesouvá na její stranu i slevu na děti ve výši 2534 Kč. Celkem se tedy čistý příjem otce po svěřeni dětí do výlučné péče matky sníží o částku 9534 Kč. Otcí pak zbývá z původního příjmu 22 000 Kč pouhých 12 000 Kč na pokrytí jeho nákladů a dalších nákladů souvisejících s dětmi – tj. náklady na dopravu za dětmi, na jídlo, na dárky a na aktivity na prázdninách a dovolené v čase, kdy jsou děti s ním.

Tabulka 1 – Čistý příjem domácnosti (před, v okamžiku rozchodu a po něm)

	otec	% ze společného příjmu	matka	% ze společného příjmu	oba rodiče
čistý měsíční příjem domácnosti rok před rozchodem	23 899,00 Kč	76 %	7 600,00 Kč	24 %	31 499,00 Kč
čistý měsíční příjem domácnosti v okamžiku rozchodu	21 829,00 Kč	58 %	15 850,00 Kč	42 %	37 679,00 Kč
čistý měsíční příjem domácnosti po rozchodu	12 295,00 Kč	33 %	25 384,00 Kč	67 %	37 679,00 Kč

Tabulka 2 – Čistý příjem otce a matky (před, v okamžiku rozchodu a po něm)

Situace v domácnosti rok před rozchodem		
	Otec	Matka
hrubý příjem	25 000,00 Kč	
sociální pojištění	1 625,00 Kč	
zdravotní pojištění	1 125,00 Kč	
daň	5 025,00 Kč	
sleva na dani na poplatníka	2 070,00 Kč	
sleva na dani na 1 dítě	1 117,00 Kč	
sleva na dani na 2 dítě	1 417,00 Kč	
sleva na dani na manželku (jako 1/12)	2 070,00 Kč	
čistý příjem	23 899,00 Kč	
rodičovská		7 600,00 Kč
Situace v domácnosti v okamžiku rozchodu		
	Otec	Matka
hrubý příjem	25 000,00 Kč	20 000,00 Kč
sociální pojištění	1 625,00 Kč	1 300,00 Kč
zdravotní pojištění	1 125,00 Kč	900,00 Kč
daň	5 025,00 Kč	4 020,00 Kč
sleva na dani na poplatníka	2 070,00 Kč	2 070,00 Kč
sleva na dani na 1 dítě	1 117,00 Kč	
sleva na dani na 2 dítě	1 417,00 Kč	
čistý příjem	21 829,00 Kč	15 850,00 Kč
Výživné na děti jako 1/3 příjmu otce tj. 7 000 Kč		
Situace v domácnosti po rozchodu		
	Otec	Matka
hrubý příjem	25 000,00 Kč	20 000,00 Kč
sociální pojištění	1 625,00 Kč	1 300,00 Kč
zdravotní pojištění	1 125,00 Kč	900,00 Kč
daň	5 025,00 Kč	4 020,00 Kč
sleva na dani na poplatníka	2 070,00 Kč	2 070,00 Kč
sleva na dani na 1 dítě		1 117,00 Kč
sleva na dani na 2 dítě		1 417,00 Kč
výživné na děti	7 000,00 Kč	7 000,00 Kč
čistý příjem	12 295,00 Kč	25 384,00 Kč

Současně by si otec z tohoto příjmu měl udělat i rezervu v případě výpadku příjmu (ztráta zaměstnání), aby měl na pravidelnou platbu výživného.

I pokud je styk nastaven na polovinu prázdnin a každý druhý víkend, musí stejně oba rodiče pořídit shodné vybavení – postele, povlečení, vybavení domácnosti (židle, příbory, talíře...), oblečení atd. Můžeme tedy říci, že tyto náklady mají oba rodiče více méně srovnatelné. Neměli by se tedy rodiče o benefit typu slevy na vyživované děti dělit polovinou zejména v situacích, kdy velmi často mají oba rodiče zájem o svěřením dítěte do péče a takto uměle vytvořená společná domácnost je přírknuta pouze jednomu z nich? Zákonodárci v tomto ohledu druhého rodiče bohužel nepodporují.

Stejný princip najdeme i u výpočtu výživného uplatňovaný na příjem rodiče, který má ještě další děti ze současného vztahu. Tomuto rodiči sleva na tyto děti zvedá čistý příjem, ze kterého je následně výživné vyměřeno. Takže sleva na děti náležící dětem ze současného vztahu je tak přerozdělena na výživné na děti z předchozího vztahu. Tak je tomuto rodiči přerozdělena neúměrně vysoká část příjmu (44 % z jeho původního příjmu 21 829 Kč) ve prospěch jeho dětí z předešlého vztahu a jejich druhého rodiče. Otec je pak velmi těžko schopen realizovat styk s dětmi a často se dostává do finančních problémů a dluhových pastí.

Reverzní výživné tak podporuje spravedlivé stanovení výživného s ohledem na výši a složení čistého příjmu, další děti a vyživované osoby povinného rodiče a taky s ohledem na skutečnost, jestli se rodič na výchově dítěte podílí, dodržuje styk s dítětem a současně i s ohledem na chování dítěte k rodičům. Spravedlivé výživné by tak mělo být stanoveno s ohledem na pravidlo přiměřenosti, tj. v rozumném časovém horizontu, bez zbytečných průtahů a zbytečných vedlejších nákladů. ■